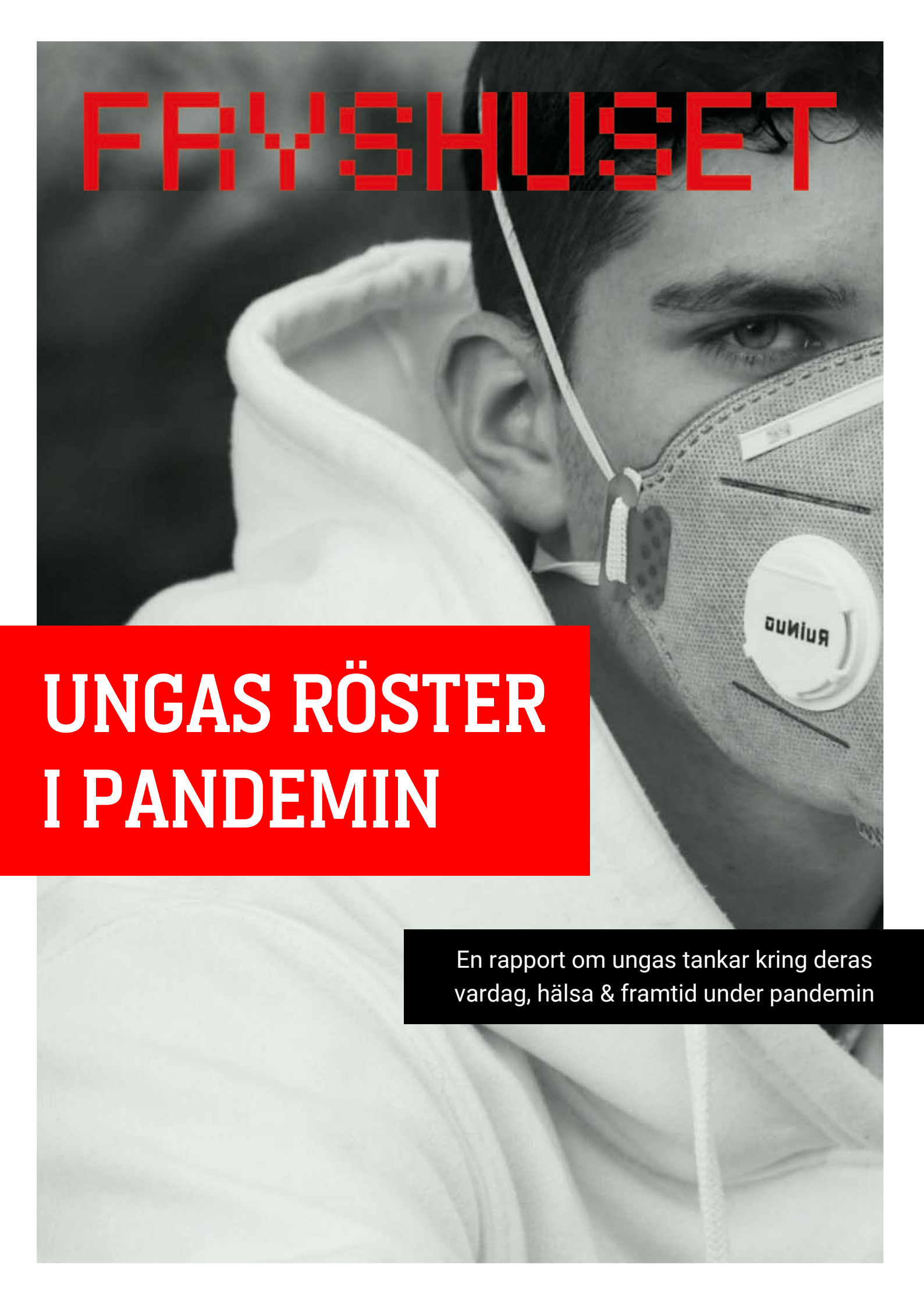

FRYSHUSET

UNGAS RÖSTER I PANDEMIN

En rapport om ungas tankar kring deras vardag, hälsa & framtid under pandemin

NÄR STRESSMONSTRET FLYTTADE HEM

Coronapandemin har påverkat alla i samhället på olika sätt. Men hur är det för oss unga?

Tyvärr är det inte ofta som våra röster verkligen hörs. Så låt oss kolla på några av de situationer vi hamnat i när corona slog till.

Det som slog till först för oss unga var när skolorna stängde ner i mars 2020. Många av oss tappade våra vanliga mat- och sovrutiner inom loppet av någon vecka eftersom distanslektioner inte ställer några krav på att en lämnar sängen. Vakna, ha lektioner, plugga, sova och så om och om igen. Dagar spenderade på samma plats. Motivationen att studera, att lämna huset eller utföra vanliga hushållssysslor började försvinna och de enklaste saker blev en utmaning.

När skolan stängdes flyttade också det välkända monstret "stress" hem till oss alla och gömde sig under våra sängar för att vara konstant närvarande i våra liv. Att arbeta hemifrån blir en annan sak då arbetet ofta pågår under vissa tider, men när det också finns prov att studera inför samt uppgifter i uppmot åtta olika ämnen, är det svårt att veta när arbetet är slut och det är tid för vila. Utan motivation eller strukturstöd hamnade många efter i skolan och stressen blev än mer påtaglig.

Alla har inte hemmet som en plats för gemenskap, vila och ro. Trångboddhet, dåligt internet och hus som aldrig blir tysta kan få vem som helst att bli galen. Problemet med våld i hemmet och i nära relationer är svårt att undkomma när du bara får vara hemma.

Nästan alla unga är oroliga för framtiden, eftersom det är svårt att veta vad som sker när skolan tar slut och vuxenlivet tar sin början. Men med corona härjande känns framtiden osäker för många av oss. Vi unga hade alla en annan idé om hur våra tonår skulle se ut. Vi hade inte förväntat oss att det inte fick ske några stora sammankomster av några slag, inga äventyr eller resor eller att ett dödligt virus skulle få oss alla att spendera våra skoldagar i sängen.

Idag drygt ett år efter att skolorna och samhället började stänga ner har många återhämtat sig efter den första chocken. Avståndstagande, att inte träffa andra och bära munskydd har blivit vardagsrutiner för de flesta av oss, och eftersom vi inte vet vad framtiden erbjuder kan vi endast hoppas att den blir pandemi-fri.

Ester J. A. Andersson

Elev, 18 år, Fryshuset Gymnasium

VI RISKERAR ATT BYGGA EN VÄXANDE UNGDOMSSKULD

Vem minns inte sommaren när man var 17 år, kompisarna man hängde med, den där konserten som skulle förändra ens liv, det första sommarjobbet, framtidsplanerna...

Det är tid som inte kommer tillbaka. Idag har många unga redan förlorat dyrbar tid. De har missat viktiga milstolpar som blir svåra att ta igen. Men ännu allvarigare – många unga riskerar att tappa hoppet om sin framtid.

Den rapport du håller i din hand, är resultatet av en undersökning vi har gjort under våren 2021 för att försöka ta reda på hur unga mår under pandemin.

Totalt har vi fått in mer än 1100 svar, och det som berör mig starkast är att 71 procent av de unga uppger att deras mående har påverkats negativt av pandemin, och att 81 procent säger att deras kontakt med vänner och sociala liv har påverkats negativt. Jag tycker också att det är mycket oroande att 81 procent upplever att de inte har, eller vet att de har, en röst i samhället för att kunna påverka sin situation.

Vi vet att fysisk isolering i kombination med minskad tro på den egna framtiden är tunga riskfaktorer när det gäller psykisk hälsa. Och psykisk ohälsa i kombination med en känsla av maktlöshet skapar en mycket allvarig situation.

Vi vet också att när den sociala oron ökar i samhället, riskerar många unga som redan befinner sig i en utsatt situation att drabbas ännu hårdare, och hamna i ett utanförskap som riskerar att bli långvarigt. Vi riskerar att bygga upp en stor ungdomsskuld som blir svår och dyr att betala av.

Vi ser ett stort behov av att stärka och utöka det främjande och förbyggande arbetet i utsatta områden. Den vuxna närvaron behöver förstärkas och vi behöver skapa positiva sammanhang och konkreta alternativ hos unga som idag inte ser något hopp inför framtiden.

Det kan tyckas vara en mörk bild som målas upp. Men vi anser egentligen att vi har goda förutsättningar att komma till rätta med konsekvenserna av pandemin för unga. Vi vet hur nuläget ser ut och vilka utmaningar vi har framför oss. Men vi behöver agera gemensamt, kraftfullt och långsiktigt på de utmaningar vi ser – och vi behöver göra det nu!

Johan Oljeqvist

VD Fryshuset

KEY FINDINGS

69%

upplever att
skolgången har
påverkats negativt

64%

upplever att deras
fritidsintressen har
påverkats negativt

80%

upplever att kontakt
med vänner och det
sociala livet har
påverkats negativt

71%

har mått sämre
än vanligt det
senaste året

81%

upplever att de inte har
eller att de inte vet om de
har en röst i samhället
och kan påverka

52%

upplever att deras
fysiska aktivitet har
påverkats negativt

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD.....	02
KEY FINDINGS.....	03
INLEDNING.....	05
OM UNDERSÖKNINGEN.....	06
HUR HAR PANDEMIN PÅVERKAT UNGAS MÅENDE?.....	07
INOM VILKA OMRÅDEN HAR PANDEMIN PÅVERKAT UNGAS LIV TILL DET NEGATIVA?.....	11
TROR UNGA ATT PANDEMIN KOMMER PÅVERKA DERAS LIV PÅ LÅNG SIKT?.....	15
HAR PANDEMIN ÖKAT ORON INFÖR FRAMTIDEN?.....	16
VAD KÄNNER UNGA ORO FÖR?.....	18
VAD VILL UNGA SÄGA TILL BESLUTSFATTARE?.....	21
UPPLEVER UNGA ATT DE KAN PÅVERKA?.....	25
SUMMERING.....	26
SLUTSATS.....	27
MATERIAL & METOD.....	28
OM OSS.....	30
REFERENSER.....	32
BILAGOR.....	33

INLEDNING

Ett år in i pandemin har flera studier redan gjorts kring hur unga har påverkats, och en samlad bedömning utifrån svensk empiri och internationell forskning pekar på att unga är en av de grupper som har påverkats kraftigast av pandemin (Folkhälsomyndigheten 2021).

Omställningen till distansundervisning har drabbat många elever hårt, särskilt de som behöver extra stöd. Forskning visar att kunskapsförlusten är särskilt stor bland barn och unga från hem med föräldrar utan gymnasieutbildning (Engzell 2021).

Att unga mår psykiskt sämre under pandemin framgår av flera rapporter, men att unga tjejer – och elever som har haft distansundervisning – är de två grupper som är mest utsatta för psykisk ohälsa är oroande (Ander 2021). En av fem unga uppger även att de saknar någon vuxen att prata med om sitt mående (Fryshuset 2021).

Under våren 2021 gick Fryshuset ut med enkäten Ditt Covid-liv. Syftet med enkäten var dels att få en direkt uppfattning av hur Covid-19-pandemin har påverkat och fortsätter att påverka unga i Sverige just nu, dels att fånga upp ungas tankar om framtiden. Ett ytterligare syfte med undersökningen var att lyfta ungas röster i pandemin.

Vi upplever att unga i åldern 13-25 år är en grupp som inte har varit så synlig i pandemin, utan deras behov har fått stå tillbaka för andra gruppers behov. Genom att besvara enkäten fick de unga en möjlighet att berätta vad de upplever och tycker, inte bara för oss utan även för politiker och beslutsfattare, bland annat genom den här rapporten.

Ett preliminärt resultat av enkäten presenterades vid Fryshusets digitala politikerträff den 13 april 2021, där cirka 40 inbjudna politiker och beslutsfattare deltog. När enkäten stängdes den 19 april 2021 hade den besvarats av totalt 1102 unga. Utöver svar på enkätens 13 frågor fick vi även in mer än 2000 skriftliga kommentarer.

Vi ser att unga behöver vuxenvärldens hjälp och stöd för att kunna klara skolan, för att kunna utvecklas till självständiga individer och för att få möjligheter att skapa den framtid och den värld de drömmer om.

För referenser se sidan 32.

OM UNDERSÖKNINGEN

1102

unga i åldrarna

13 till 25 år

från hela landet
har svarat på

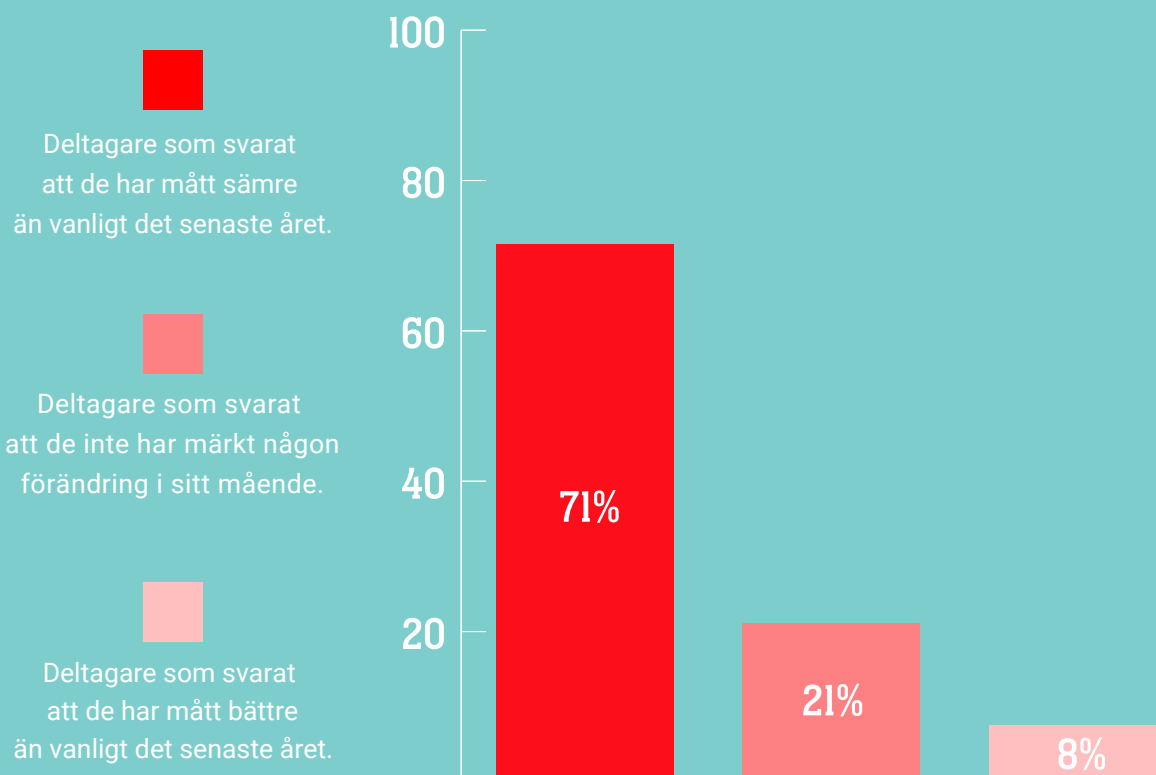
13 frågor

HUR HAR PANDEMIN PÅVERKAT UNGAS MÅENDE?

7 AV 10 UNGA MÅR SÄMRE ÄN VANLIGT

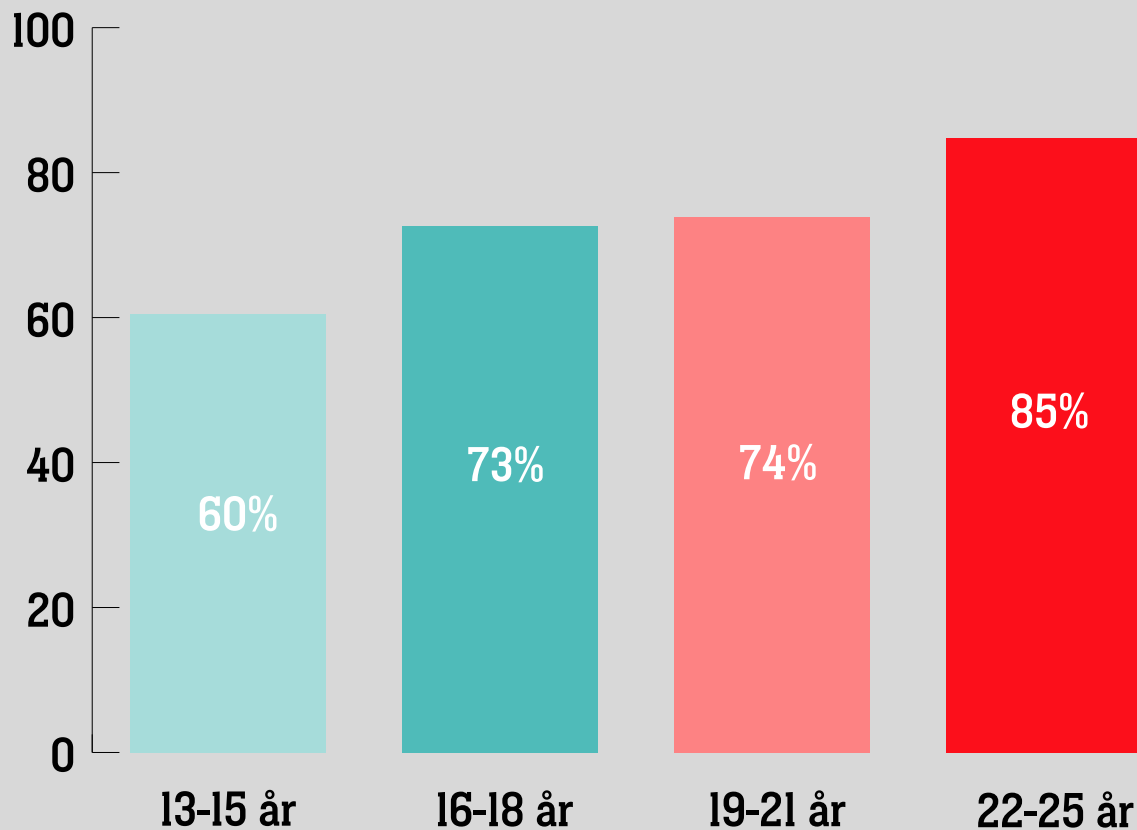
Unga är inte en riskgrupp för covid-19, men deras psykiska hälsa påverkas av restriktionerna kring pandemin. Bland svaren på frågan "Hur har pandemin påverkat dig och ditt mående?" ser vi att hela 71% unga har mått sämre än vanligt det senaste året, 21% har inte märkt någon förändring i sitt mående och endast 8% har mått bättre än vanligt (se Figur 1).

Av de 1083 som svarade på frågan lämnade 302 även kommentarer. Bland dessa går det att kartlägga att 46 unga upplever att deras försämrade mående grundas i skola på distans och 61 i saknaden av vänner och social kontakt. 42 av 302 unga skriver att de lider av psykisk ohälsa utan att ringa in specifik anledning och 35 berättar att de känner sig ensamma och isolerade.

Figur 1. Fråga 4.
Hur har pandemin påverkat dig och ditt mående?
1083 svarande.

UNGAS FÖRSÄMRADE MÅENDE ÖKAR MED ÅLDERN

Figur 2. Fråga 4.
Hur har pandemin påverkat dig och ditt mående?
Skillnader mellan åldersgrupper.
1083 svarande.

Undersökningen visar att det sämre måendet skiljer sig i ålder och mellan killar och tjejer

Bland de som angett att de är mellan 13-15 år anger 3 av 5 att de mått sämre än vanligt. Motsvarande siffra för de i åldersgrupp 23-25 år är drygt 4 av 5 (se Figur 2).

Hur pandemin har påverkat ungas mående skiljer sig även bland tjejer och killar. 75% av tjejerna och 64% av killarna uppger att de har mått sämre än vanligt det senaste året. Fler killar (28%) uppger istället att de inte märkt någon skillnad i sitt mående, varav 17% av tjejerna uppger samma sak.

“Att inte ha rutiner, träffa människor och för det mesta vara hemma gjorde mig otroligt nedstämd. Jag tog studenten 2020 och hade svårt att skaffa ett heltidsjobb samt fylla ut min vardag. Otroligt jobbig tid.”

“Känt mig väldigt ensam och lite bortglömd.”

“Jag hade redan svårt med det sociala innan pandemin men nu är det ännu värre, jag var tidigare beroende av skola för att prata med folk.”

“Vi har haft distansundervisning och det har gjort att jag hamnat efter i skolan och haft det kämpigt och därför har jag mått sämre.”

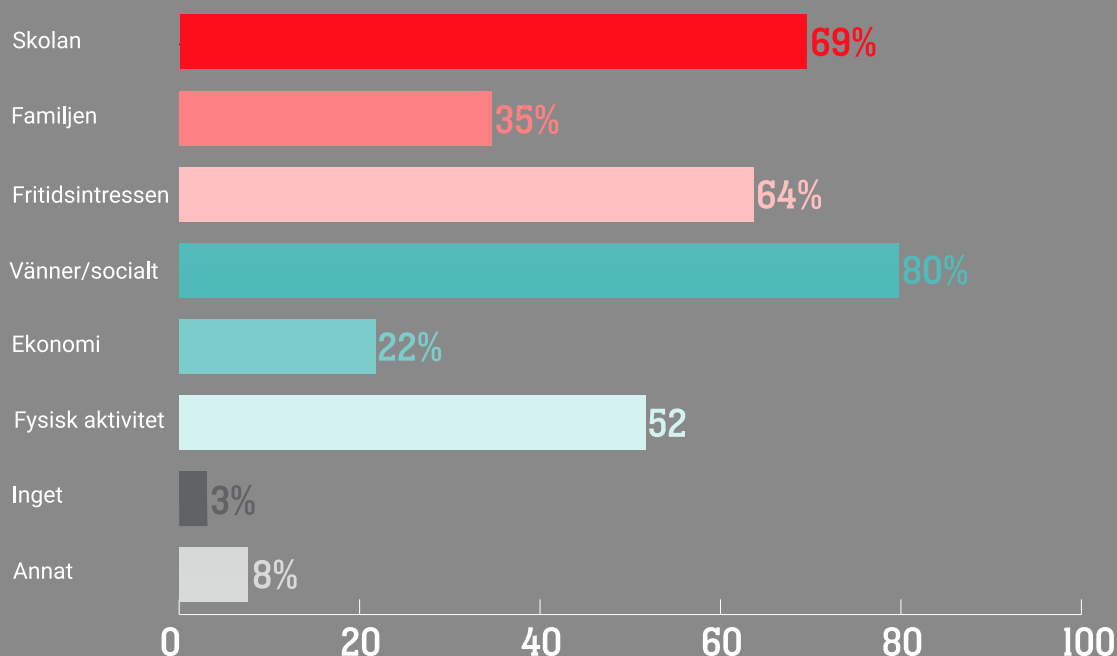
“Mindre kontakt med vänner och därefter också mindre glädje.”

**“Min motivation
till att göra saker
har gått ner
våldigt mycket, att
bara sitta hemma
och inte få träffa
kompisar eller
spela basket
har varit tufft.”**

INOM VILKA OMRÅDEN HAR PANDEMIN PÅVERKAT UNGAS LIV TILL DET NEGATIVA?

Figur 3. Fråga 5.

Inom vilka områden upplever du att pandemin har påverkat ditt liv till det negativa?
1101 personer svarade på frågan.

På denna fråga kunde respondenterna välja fler svarsalternativ. 3% av alla svarande upplevde ingen negativ förändring medan hela 97% kände negativ påverkan inom minst ett område. De områden som unga känner har påverkats mest till det negativa under pandemin är vänner och det sociala livet (80%), följt av skola (69%), fritidsintressen (64%) och fysisk aktivitet (52%). 35% av alla svarande upplever även negativ påverkan kring familj och 22% upplever negativ påverkan på sin ekonomi (se Figur 3).

SKILLNADER MELLAN KILLAR & TJEJER

Vilka områden som pandemin har påverkat ungas liv till det negativa skiljer sig mellan killar och tjejer. Områdena där det skiljer sig mest hos de svarande är vänner och det sociala livet samt familj.

85% av tjejerna upplever en negativ påverkan på vänner och det sociala livet medan 71% av killarna upplever samma sak.

38% av alla tjejer upplever en negativ påverkan i familjelivet i jämförelse med 29% av killarna.

PÅVERKAN ÖKAR MED ÅLDERN

Förutom att den negativa påverkan på det sociala livet skiljer sig mellan tjejer och killar, går det även att se att den ökar med åldern.

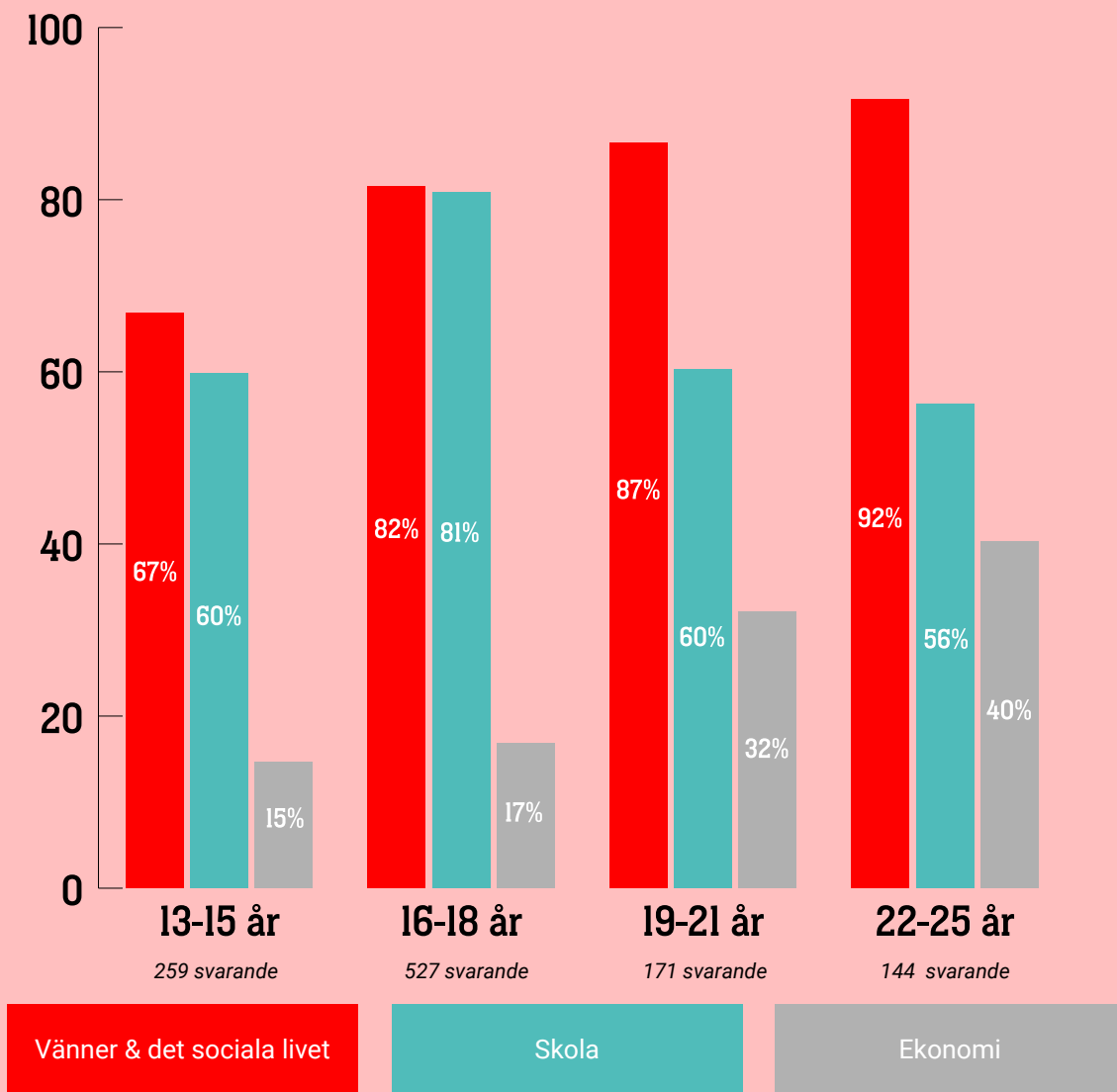
67% unga i åldern 13-15 år anger att vänner och socialt liv påverkats negativt. 82% av de svarande mellan 16-18 år, 87% mellan 19-21 år och hela 92% mellan 22-25 år upplever samma (se Figur 4).

SVÅRAST I GYMNASIET

De som upplever störst negativ påverkan på skolan under pandemin (81%) är åldersgruppen 16-18 år. Denna åldersgrupp går i gymnasiet.

60% av både unga i åldersgruppen 13-15 år och 19-21 år upplever att skolan påverkats negativt. 56% av unga mellan 22-25 år upplever samma, vilket även är de lägsta siffrorna bland åldersgrupperingarna (se Figur 4).

Figur 4. Fråga 5.

Inom vilka områden upplever du att pandemin har påverkat ditt liv till det negativa?

Skillnad i vilka områden olika åldersgrupper känner har påverkats negativt.

EKONOMISK PÅVERKAN

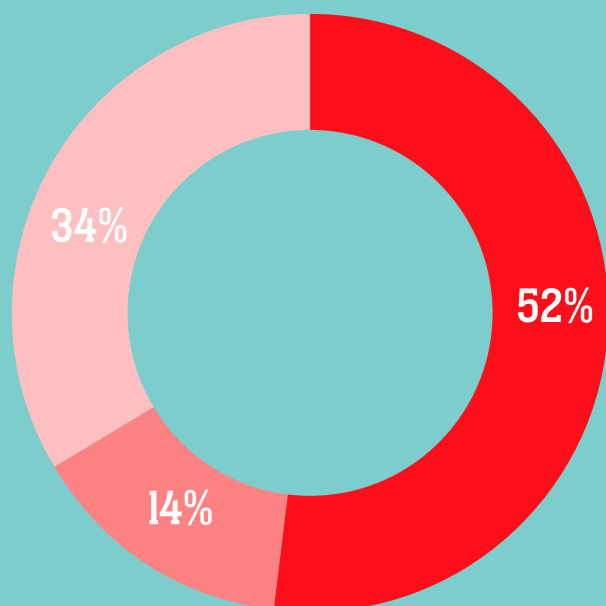
Undersökningen visar fler mönster där det skiljer sig i ålder. 15% i åldrarna 13-15 år upplever att deras ekonomi har påverkats negativt jämfört med 40% i åldrarna 22-25 år (se Figur 4). Undersökningen visar alltså nästan tre gånger större ekonomisk påverkan för de unga vuxna än för högstadieläverna.

Undersökningen "Tro, hopp och pengar" (Fryshuset 2019) om ungas syn på ekonomi och framtiden, visar att mängden pengar som unga har att röra sig med främst påverkas av ålder. Endast 16% av de i åldern mellan 13-15 år anger att de har mer än 1 000 kronor per månad att röra sig med jämfört med 85% av de i åldrarna mellan 22-24 år.

TROR UNGA ATT PANDEMIN KOMMER PÅVERKA DERAS LIV PÅ LÅNG SIKT?

Ungefär 1 av 2 unga (52%) tror att pandemin kommer att påverka deras liv på lång sikt. 14% tror inte att pandemin kommer att påverka och 34% vet inte (se Figur 5).

Det finns dock skillnader mellan hur killar och tjejer har svarat i enkäten. 56% av tjejerna och 45% av killarna anger att de tror att pandemin kommer att påverka deras liv på lång sikt. 21% av killarna och 14% av tjejerna tror inte att pandemin kommer att göra det.

Ja

Nej

Vet inte

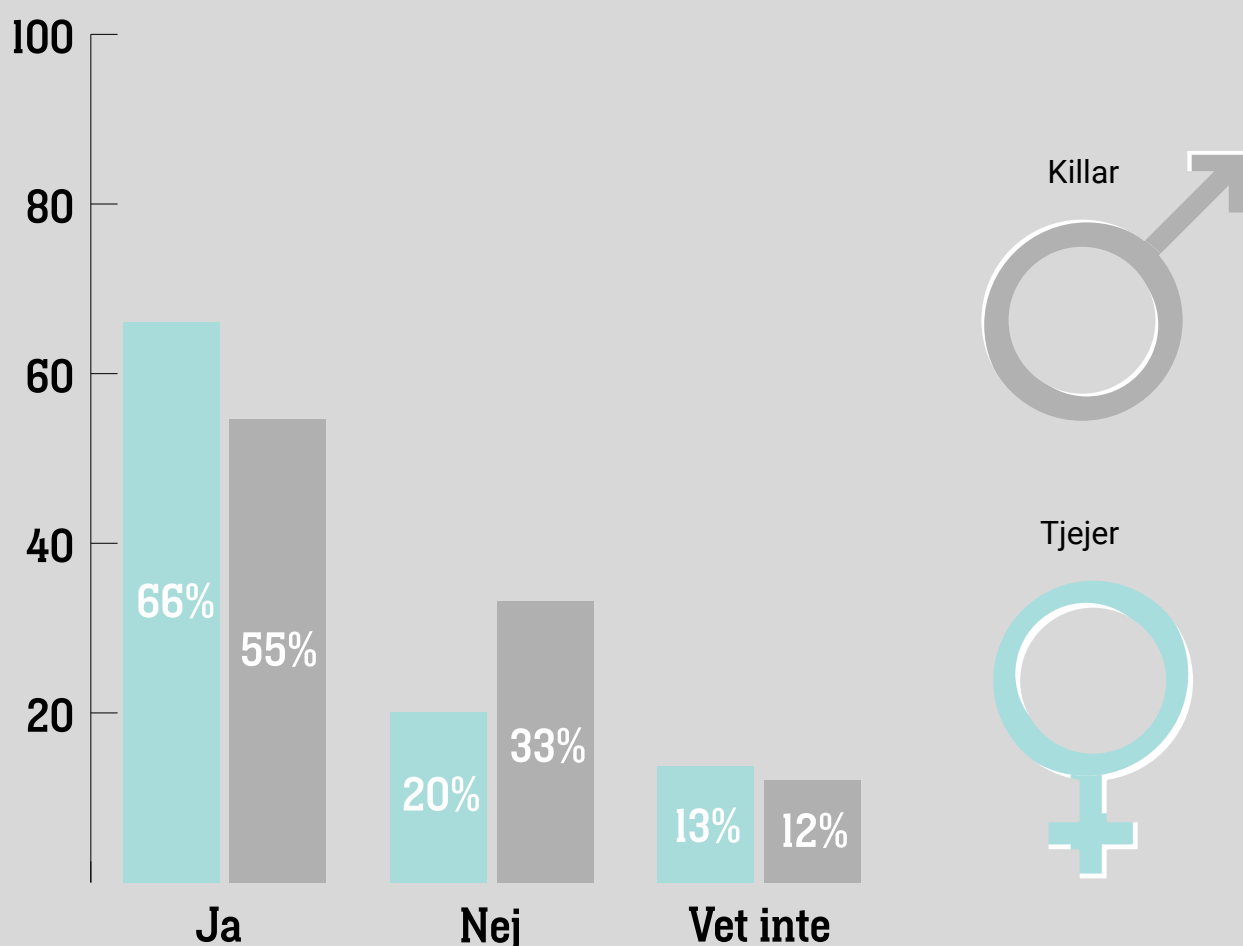
Figur 5. Fråga 6.

Tror du att pandemin kommer att påverka ditt liv på lång sikt?
1100 svarande.

HAR PANDEMIN ÖKAT ORON INFÖR FRAMTIDEN?

Som undersökningen Reported Change in Adolescent Psychosocial Functioning during the Covid-19 Outbreak (Ander 2021) visar även vår undersökning en genomgående trend av att tjejer verkar vara mer oroad än killar. Av de svarande anger 55% av killarna att pandemin ökat oron inför framtiden jämfört med 66% av tjejerna som anger samma sak. 33% av killarna och 20% av tjejerna upplever att pandemin inte ökat oron inför framtiden. 13% av tjejerna och 12% av killarna har svarat att de inte vet (se Figur 6).

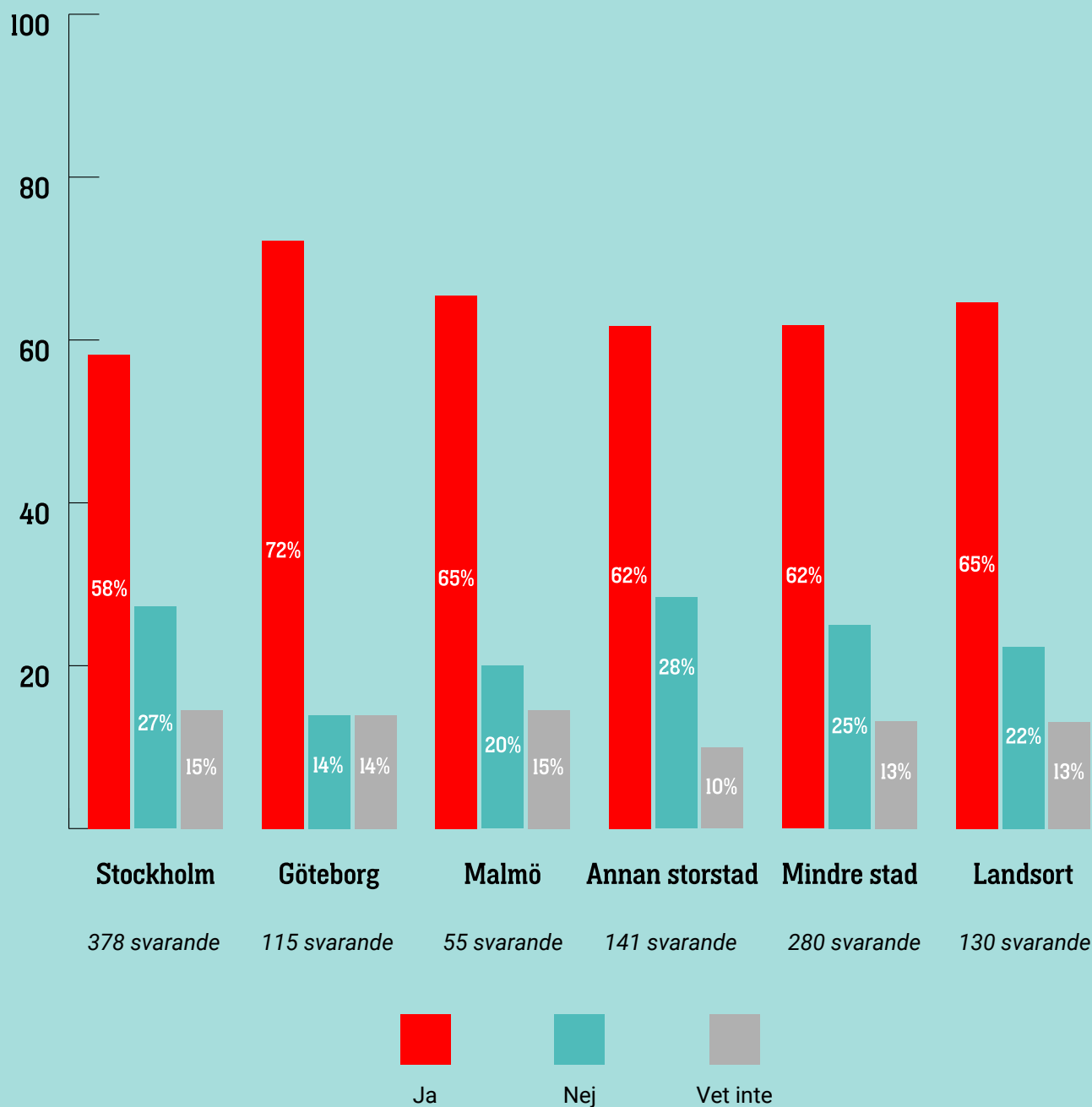

Figur 6. Fråga 7.

Har pandemin ökat din oro inför framtiden?

Jämförelse mellan hur killar och tjejer har svarat.

700 tjejer respektive 374 killar svarade på frågan.

Figur 7. Fråga 7.

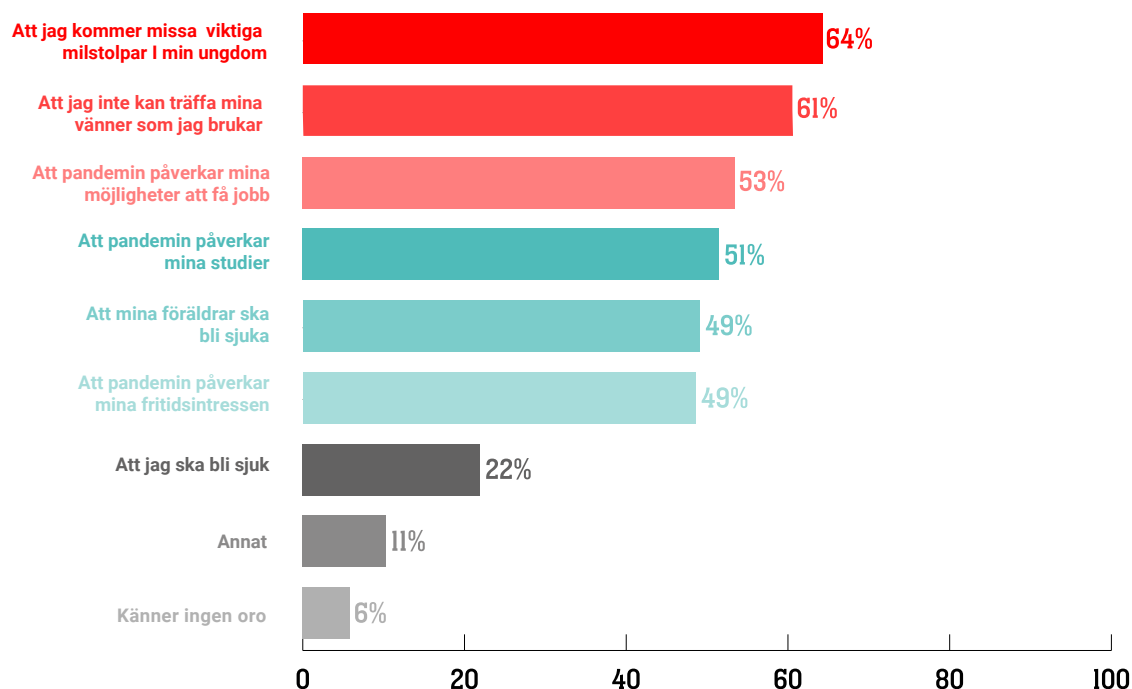
Har pandemin ökat din oro inför framtiden?

Jämförelse mellan hur respondenter från olika orter har svarat.

Förutom att oron inför framtiden skiljer sig mellan könen, går det även att kartlägga geografiska skillnader. Bland de svarande som uppgett att de bor i Göteborg är det 72% som upplever att pandemin ökat oro inför framtiden. På de övriga platserna är det 58-65% som anger samma sak. I Göteborg är det 14% och på de övriga platserna 20-28% som svarar nej på frågan om pandemin ökat oro inför framtiden (se Figur 7). Svarande från Göteborg står alltså ut i denna del av undersökningen.

VAD KÄNNER UNGA ORO FÖR?

I denna del av enkäten kunde de svarande välja flera alternativ. Det som unga verkar vara mest oroliga över är hur pandemin på olika sätt påverkar deras sociala liv. Av svarsalternativen känner respondenterna mest oro för att missa viktiga milstolpar i sin ungdom (64%) och för att inte få träffa vänner som de brukar (61%). 49% känner en oro för att deras fritidsintressen påverkas. Studier och arbetsliv är också områden som oroar de svarande. 53% är oroliga för att pandemin påverkar möjligheterna till jobb och 51% är oroliga att pandemin kommer påverka deras studier (se Figur 8). Bland de 113 kommentarerna till frågan, där de svarande kunde ange med egna ord vad de känner oro för, ser vi bland annat att en del unga upplever att påverkade betyg och utebliven kunskap skapar oro inför kommande studier och arbetsliv.

Figur 8. Fråga 8.

Vad känner du oro inför? Du kan välja flera alternativ.
1100 svarande.

STÖRRE ORO FÖR ATT FAMILJEN SKA BLI SJUK

Ungas oro för att familjemedlemmar ska bli sjuka är större än oron för att själv bli sjuk. 22% av de svarande känner en oro för att bli sjuka medan 49% är oroliga för att deras föräldrar ska bli sjuka. Bland kommentarsvaren för denna del av enkäten uttrycker 36 av 113 en rädsla för att far- och morföräldrar eller andra familjemedlemmar ska bli sjuka. Oron för att ens föräldrar ska bli sjuka är större bland de tjejer som svarat. 52% av alla tjejer är oroliga för sina föräldrars hälsa i jämförelse mot 44% av de killar som svarat.

STÖRST ORO BLAND TJEJER

Som tidigare noterat är oron högre bland tjejerna genom alla kategorier. 72% av alla tjejer är oroliga för att missa milstolpar i sin ungdom mot 51% av killarna. 65% av tjejerna är rädda för att inte kunna träffa sina vänner som de brukar medan 52% av killarna delar samma oro. Tjejerna som svarat är även mer oroliga för sina studier och jobbmöjligheter i jämförelse med killarna. De område där inga större skillnader kan ses mellan de tjejer och killar som svarat är oron för att själv bli sjuk.

REGIONALA SKILLNADER

De regionala skillnader som uppenbarats i denna del av enkäten är en högre oro bland svarande från Malmö, specifikt i möjligheter till jobb (66%), rädslan för att ens föräldrar ska bli sjuka (61%) samt fritidsintressen (61%). De svarande från Göteborg är även något oroligare för hur pandemin påverkar jobbmöjligheter (58%) i jämförelse med svarande från andra geografiska områden (53%).

Fråga 9.

Om du skulle beskriva året med coronapandemin med tre olika ord, vilka skulle det vara?
Ordmolnet består av några av de mest förekommande orden bland kommentarerna.

VAD VILL UNGA SÄGA TILL BESLUTSFATTARE?

I denna del av enkäten uppmanades respondenterna att själva uttrycka vad de vill att politiker och beslutsfattare ska göra för unga, både under och efter pandemin. Totalt svarade 850 (77%) av alla deltagare på denna del av enkäten i form av kommentarer. Ur de 850 kommentarerna har vi nedan plockat ut 10 punkter som flera unga lyfter.

UNGA VILL

PLUGGA UPP BETYGEN

Unga upplever att pandemins distansundervisning har gjort att de presterat sämre i skolan. De vill att politiker och beslutsfattare ser till att utbildning och framtidsmöjligheter inte påverkas negativt av pandemin och önskar hjälp och möjlighet till att plugga upp sina betyg.

SE MÖJLIGHETER TILL JOBB

Unga vill se ökade jobbmöjligheter för unga och sänkta antagningsgränser till universitet och högskolor så att fler unga kan studera trots sämre betyg pga. pandemins distansundervisning. De vill bli introducerade till fler sätt att tjäna pengar som kan leda till att de blir självförsörjande.

LYFTA PSYKISK HÄLSA

Unga vill se ökade hjälpmedel för deras psykiska hälsa. De vill att unga i både grundskolan och gymnasiet ska utbildas kring psykisk hälsa för att på så vis veta var de ska vända sig och hur de ska hantera jobbiga känslor.

FÅ MÖJLIGHET TILL FYSISK AKTIVITET

Unga önskar att få möjlighet till att utföra sina fysiska aktiviteter. De upplever att de själva och många av deras vänner är deprimerade och menar att fysisk aktivitet ett par gånger i veckan är bra för dem inte bara fysiskt utan även psykiskt.

FÅ HJÄLP MED BOSTAD

Unga vill att politiker och beslutsfattare ska hjälpa dem med tillgängliga och rimligt prissatta bostäder.

HÄNGA MED I VAD SOM HÄNDER

Unga vill att politiker och beslutsfattare ska använda ett begripligt språk så att unga kan hänga med i vad det är som händer i samhället.

SE TYDLIGARE RESTRIKTIONER

Unga önskar tydliga regler istället för rekommendationer kring pandemin och att det sker konsekvenser om någon bryter mot dessa. De menar att på så sätt blir det tydligare om man gör rätt eller fel och att pandemin förhoppningsvis går över snabbare.

HA CORONASÄKRA MÖTESPLATSER

Unga vill träffa andra unga på mötesplatser som fungerar bra med pandemins restriktioner. De känner att det är viktigt att unga har någonstans att ta vägen med sina funderingar och att hålla kontakten med varandra.

ATT DERAS RÖSTER SKA BLI HÖRDA

Unga vill bli sedda och lyssnade på av politiker och beslutsfattare. Unga menar att de själva kan berätta vad som är bäst för dem, att de är Sveriges framtid och att det är viktigt att deras röster blir hörda.

TA IGEN SIN MISSADE UNGDOM

Unga upplever att de drabbats hårt av pandemin och restriktionerna som följer. De känner att de förlorar viktiga år som formar dem för hur de kommer vara senare i livet. Unga är oroade över att missa mycket från sin tid som ungdom, perioden de trodde skulle vara den bästa i deras liv.

"VI MÅSTE FÅ GÅ I SKOLAN, MÅSTE!"

Ni tänker inte att det är en big deal men vissa saker måste få offras, det ska absolut prioriteras att vi får gå i skolan. Så många av alla jag känner mår sämre än de någonsin gjort, klarar inte av skolan, har tappat allt hopp, motivation, glädje pga. allt som ställts in och förstörts. Ingen annan målgrupp påverkas så mycket som vi som går i gymnasiet, gick ut förra året, och ska börja nästa, de födda 05 till 01.

Vi måste få hjälp och uppmärksamhet. Jag har det här året fått lyssna på självmordstankar från 5 olika vänner, och har haft dem själv. Det är allvar."

"Det känns inte som det spelar någon roll vad vi unga tycker, och det är fruktansvärt naivt att tro att distansundervisningen gynnar oss. Vi mår skit, utbildningen känns bortkastad och framtidsplaner faller samman framför ögonen på oss."

"Prata ett begripligt språk så även vi unga kan hänga med på vad det är som händer."

"Sluta ha restriktioner som oproportionerligt slår mot kultur. Jobba för att unga personer ska följa restriktionerna bättre så att vi som gör det inte behöver lida mer eller få dåligt rykte."

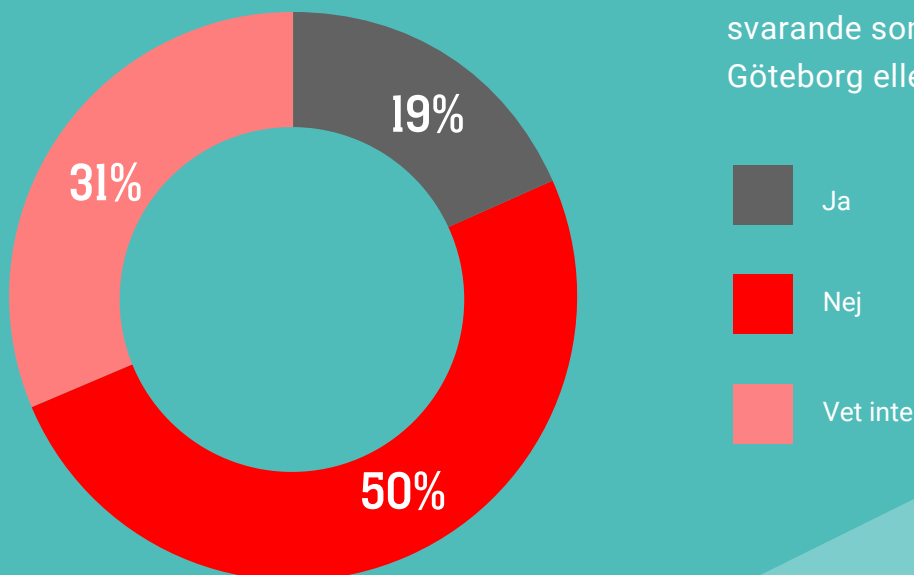
"Uppmuntra fysisk aktivitet! Det är bra för allt. Hjärnan, kroppen, måendet osv... Det är för mycket ungdomar som är deprimerade just nu (jag inkluderad) och jag har märkt att jag mår bättre av att röra på mig ordentligt minst 3 gånger i veckan."

"Ha mer koll på psykiska hälsan hos ungdomar under distans undervisningen. Många som mår dåligt under pandemin. O man hör folk säga att ungdomarna mår så dåligt nu under pandemin. Men gör något åt saken då!"

UPPLEVER UNGA ATT DE KAN PÅVERKA?

1 AV 2 UNGA KÄNNER ATT DE INTE HAR NÅGON RÖST

Som följdfråga till vad unga vill säga till politiker och beslutsfattare ställde vi frågan om unga upplever att de har en röst i samhället och om de kan påverka. 50% svarade att de inte känner att de har någon röst i samhället och därmed inte kan påverka. 19% känner att de har en röst och kan påverka och 31% har svarat att de inte vet (se Figur 9).

Figur 9. Fråga 12.

Upplever du att du har en röst i samhället och att du kan påverka?
1086 svarande.

Det betyder alltså att hela 81% unga upplever att de inte kan eller att de inte vet om de kan använda sin röst och påverka i samhället.

Skillnaden mellan könen i denna fråga syns främst i att fler tjejer, totalt 35%, har svarat att de inte vet om de har en röst och påverkan i samhället i jämförelse med killarna, där 22% har angett samma svar.

Ur ett regionalt perspektiv känner deltagare från landsorter att de har mindre möjlighet att påverka i jämförelse med svarande från större städer. Över hälften (53%) av deltagarna som bor på landsort känner att de inte har en röst och kan påverka mot 47% av svarande som bor i Stockholm, Malmö, Göteborg eller annan större stad.

SUMMERING

Sammanfattningsvis ringar rapporten in att 71% unga har mått sämre än vanligt det senaste året. 69% unga upplever att deras utbildning har påverkats negativt under pandemin och bland kommentarerna uttrycker många även att deras betyg har försämrats. Hela 80% upplever att kontakt med vänner och det sociala livet har påverkats negativt, vilket även är det område som oroar unga mest. 64% upplever att fritidsintressena har påverkats till det negativa och 52% upplever en negativ påverkan på deras fysiska aktivitet.

97%

unga känner negativ påverkan inom minst ett område i sin vardag.

När vi tittar närmare på respondenternas kommentarer blir det tydligt att psykisk hälsa är en fråga som många av deltagarna vill lyfta, dels som något många unga lider av, dels som något de vill se satsningar på. Det är också tydligt att isoleringen som kommer med distansundervisning har varit en bidragande negativ faktor i många psykiska hälsa. Många svarande uttrycker även missnöje över utebliven idrottsträning och andra fritidsaktiviteter.

SLUTSATS

Det vi ser i enkäten är att skola, fritid och sysselsättning hänger tätt samman och har en direkt påverkan på ungas psykiska mående och känsla av tillhörighet i samhället. Här tror vi att vetskapen om att ens röst betyder något, och att man blir lyssnad på, är mycket viktigt för att ge unga en känsla av makt över sina egna liv.

Ungas svar tydliggör bland annat hur betydelsefull en aktiv fritid är för såväl mental som fysisk hälsa.

Unga behöver träffa och prata med vuxna och andra unga, de behöver positiva sammanhang och aktiviteter, och de behöver stöd i att hitta sysselsättning.

Skolan är en av de viktigaste byggstenarna i samhället. Skolan behöver fånga upp och inkludera alla unga och förbereda dem för framtiden. Det här ser vi som en av de mest betydelsefulla främjande insatserna för att motverka utanförskap.

Många unga upplever att distansstudierna under pandemin och den osäkerhet som råder kring utbildningar, behörighet och högskoleprov, har haft en negativ inverkan på deras utbildning och på sikt deras framtidsutsikter.

Utöver skolan så är det också via sina fritidsintressen som unga breddar sitt sociala nätverk och får tillgång till fler vuxna förebilder. Här är fysiska mötesplatser och positiva sammanhang viktiga. Vi kan och får inte ta dessa mötesplatser för givna och bör framöver ytterligare stärka förutsättningarna för en lika och god tillgång till en aktiv fritid för unga.

Ungas oro över att inte få ett jobb och att inte ens komma in på arbetsmarknaden är befogad. Här behövs det långsiktiga och sammanhållna insatser för att förebygga att stora grupper unga kommer efter på arbetsmarknaden och riskerar att hamna i ett permanent underläge, och i värsta fall utanförskap.

De insatser vi och resten av civilsamhället gör tillsammans med det offentliga, behöver vara långsiktiga, flexibla och ihärdiga. Vi riskerar annars att skapa en ungdomsskuld som kommer att bli mycket kostsam och smärtsam för hela samhället att betala av.

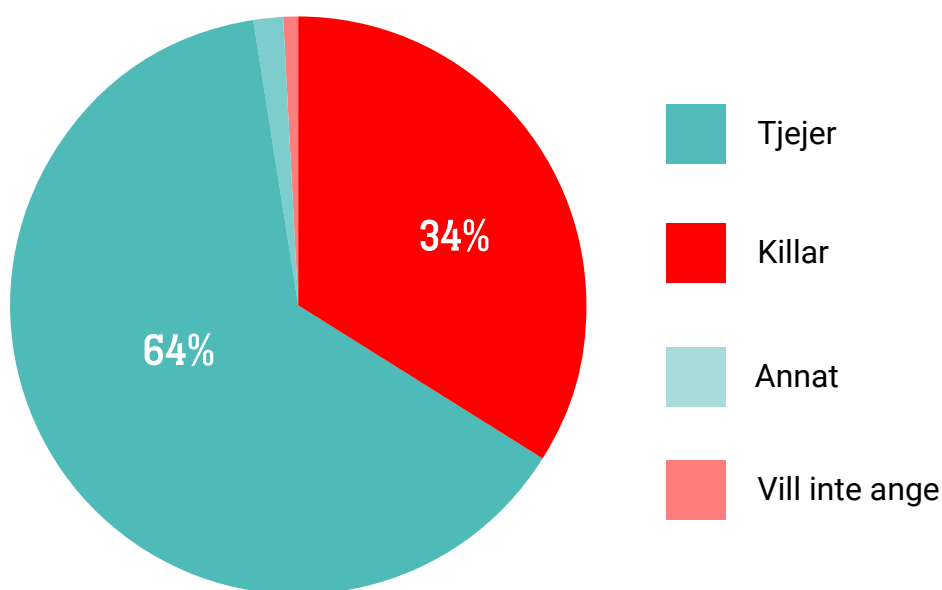
MATERIAL & METOD

HUR VI HAR GÅTT TILLVÄGA

Ungas röster i pandemin baseras på enkätundersökningen Ditt Covid-liv, som genomfördes av Fryshuset mellan 7 mars och 19 april 2021. Enkäten har marknadsförts och fått spridning i Fryshusets digitala kanaler och på ungdomar.se. Fryshusets anställda, som lärare, fritidsledare och tränare som i sitt arbete kommer i kontakt med unga, har även varit drivande i att sprida enkäten.

RESPONDENTERNA

Bland de 1102 svarande finns geografiskt sett hela Sverige representerat. Respondenterna utgörs av 64% tjejer, 34% killar och 2% som antingen inte vill uppge kön eller som angett att de definierar sig som något annat (se Figur 10). I jämförelser mellan könen i rapporten är den sista gruppen inte med eftersom det lilla antalet svarande gör att siffrorna saknar statistisk signifikans.

Figur 10. Fråga 2.

Vilket kön identifierar du dig som?

| 1102 svarande.

ÅLDERSFILTREERINGAR

Vi har valt att filtrera bort respondenter som angett att de är 12 år eller yngre samt de som är äldre än 25 år. Detta för att tydligt fokusera på målgruppen unga. Åldersavgränsningen 13-25 år har valts då Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) definierar målgruppen ungdomar som 13-25 år. Urvalet i rapporten bygger därmed, efter avgränsningen, på svar från sammanlagt 1102 respondenter i åldrarna mellan 13 och 25 år.

ÅLDERSGRUPPERINGAR

Vid jämförelse av hur olika åldersgrupper har svarat har vi valt att göra ytterligare grupperingar för respondenternas ålder; 13-15 år representerar högstadieelever, 16-18 år representerar gymnasieelever, 19-21 år representerar unga som nyligen avslutat sina gymnasiestudier och 22-25 år representerar unga som etablerat sig på arbetsmarknaden eller studerar på högskola.

ENKÄTEN

Enkäten består av 13 frågor varav 3 är demografiska och kartlägger respondenternas ålder, könsidentitet och geografiska tillhörighet. Vid 7 av enkätfrågorna gavs respondenterna möjligheten att själva ge ytterligare svarskommentarer utöver enkätens svarsalternativ. Fråga 9-11 kunde enbart besvaras med textsvar. Samtliga frågor återfinns som bilaga i slutet av rapporten.

OM OSS

FRYSHUSET

Stiftelsen Fryshuset är en ideell organisation som är religiöst och politiskt oberoende. Fryshuset bedriver ett 60-tal olika verksamheter på flera orter runt om i Sverige som är uppdelade i områdena Ungdomskultur, Föredöme & Framtidstro, Skolor samt Arbete & Entreprenörskap. De tre löpande målen vi arbetar mot är: ökad social trygghet, främja ungas hälsa och skapa förutsättningar till meningsfull sysselsättning, skola och arbete.

Fryshusets verksamheter omfattar allt ifrån sport, dans och musik till utbildningar, sociala projekt och arbetsmarknadsinsatser med fokus på unga och deras chanser att växa och utvecklas. Fryshuset arbetar också för att samhället ska ta ungas åsikter och idéer på allvar efter övertygelsen om att det bidrar till ett kreativt och lösningsinriktat samhällsklimat med nytänkande lösningar. Fryshuset har aktivitetshus av olika omfattning i Borlänge, Göteborg, Hammarby Sjöstad, Helsingborg, Husby, Malmö, Nybro, Skärholmen, Torsås och Östra Göinge.

VI SOM HAR SKAPAT RAPPORTEN

Rapporten Ungas röster i pandemin är framtagen av Fryshusets kommunikationsavdelning.

Bilderna i rapporten är tagna av fotograferna Moa Karlberg, Viktor Gårdsäter och Orna Wachman/Pixabay.

Textinnehåll och grafisk design är producerad av Alexandra Viktor och Per Oknemark.

Alexandra Viktor
Kommunikatör
& språkvetare

Per Oknemark
Kommunikatör
& språkvetare

För mer information kontakta gärna:

Carin Balfe Arbman, Kommunikationschef
carin.balfe-arbman@fryshuset.se
070-633 35 08

www.fryshuset.se

www.ungdomar.se

Tack till
Svenska Postkodlotteriet
#postkodeffekten

REFERENSER

Ander, Birgitta; Kapetanovic, Sabina, m fl. (2021). *Reported Change in Adolescent Psychosocial Functioning during the Covid-19 Outbreak*. Jönköping: Högsolan i Jönköping, Hälsohögskolan, HHJ. SALVE (Socialt arbete, Livssammanhang, Välfärd), <https://www.researchsquare.com/article/rs-99461/v1>

Engzell, Per; Frey, Arun; Verhagen, Mark D. (2021). *Learning loss due to school closures during the COVID-19 pandemic*. Washington DC: PNAS Proceedings of the National Academy of Sciences. <https://www.pnas.org/content/118/17/e2022376118>

Folkhälsomyndigheten (2021). *Hur har folkhälsan påverkats av covid-19-pandemin? Samlad bedömning utifrån svensk empiri och internationell forskning under 2020*. Artikel: 21022. Stockholm: Folkhälsomyndigheten. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/h/hur-har-folkhalsan-paverkats-av-covid-19-pandemin/>

Folkhälsomyndigheten (2021). *Har covid-19-pandemin och smittskyddsåtgärderna påverkat gymnasieungdomars och universitets- och högskolestudenters hälsa och levnadsvanor?* Artikel 21019. Stockholm: Folkhälsomyndigheten. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/h/har-covid-19-pandemin-och-smittskyddsatgarderna-paverkat-gymnasieungdomars-och-universitets-och-hogskolestudenters-halsa-och-levnadsvanor/>

Fryshuset och MIND (2021). *Hur har du det? En rapport om ungas psykiska mående*. Stockholm: Fryshusets verksamhet Ungdomar.se och MIND. <https://www.mynewsdesk.com/se/fryshuset/documents/hur-har-du-det-rapport-om-ungas-psykiska-maende-410211>

Fryshuset och SEB (2019). *Tro, hopp och pengar – en rapport om ungas syn på ekonomi och framtiden*. Rapport nummer 3, framtagen av Fryshusets verksamhet Ungdomar.se tillsammans med SEB. Stockholm: Fryshuset. <https://www.mynewsdesk.com/se/fryshuset/documents/tro-hopp-och-pengar-2019-91589>

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) definierar målgruppen ungdomar som 13-25 år. <https://www.mucf.se/ungdomspolitik>

Bilaga 1. Frågor för enkäten Ditt Covid-liv

F1. Hur gammal är du?

12 år eller yngre

13 år

14 år

15 år

16 år

17 år

18 år

19 år

20 år

21 år

22 år

23 år

25 år

Äldre än 25

F2. Vilket kön identifierar du dig som?

Kille

Tjej

Annat

Vill inte ange

F3. Var bor du?

Stockholm

Göteborg

Malmö

Annan storstad

Mindre stad

Landsort

F4. Hur har pandemin påverkat dig och ditt mående?

Jag har mått sämre än vanligt det senaste året

Jag har inte märkt någon förändring i mitt mående

Jag har mått bättre än vanligt det senaste året

F5. Inom vilka områden upplever du att pandemin har påverkat ditt liv till det negativa?

Du kan välja flera alternativ.

Skolan

Familjen

Fritidsintressen

Vänner och det sociala livet

Ekonomi

Fysisk aktivitet

Inget

Annat (ange gärna vad):

F6. Tror du att pandemin kommer att påverka ditt liv på lång sikt?

Ja

Nej

Vet inte

F7. Har pandemin ökat din oro inför framtiden?

Ja

Nej

Vet inte

F8. Vad känner du oro inför? Du kan välja flera alternativ.

Att jag kommer att missa viktiga milstolpar i min ungdom

(ex studenten eller liknande)

Att jag inte kan träffa mina vänner som jag brukar

Att pandemin påverkar mina möjligheter att få jobb

Att pandemin påverkar mina studier

Att mina föräldrar ska bli sjuka

Att pandemin påverkar mina fritidsintressen

Att jag ska bli sjuk

Annat: skriv med egna ord vad du är orolig för

Jag känner ingen oro

FF9 Om du skulle beskriva året med coronapandemin med tre olika ord vilka skulle det vara?

Ord 1:

Ord 2:

Ord 3:

F10. Om du skulle beskriva hur du ser på din framtid med ett enda ord vilket skulle det vara?

F11. Här har du möjlighet att med egna ord skriva vad du önskar och vill att politiker och andra beslutsfattare ska göra för unga både nu under pågående pandemi och sen efter? De svar som samlas in kommer Fryshuset att presentera för politiker under våren 2021.

F12. Upplever du att du har en röst i samhället och att du kan påverka?

Ja

Nej

Vet inte

F13. Upplever du att du lever i en trygg miljö?

Ja

Nej

Vet inte

BESÖK OSS PÅ
fryshuset.se

FRYSHUSET